

ร่าง
ระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน
ว่าด้วยการจัดทำแผนจัดการป่าชุมชน
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดแนวทางการจัดทำแผนจัดการป่าชุมชน และกรอบ
แนวทางการออกข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน ซึ่งประกอบด้วย การอนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนา
การควบคุมดูแล และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน เพื่อให้การจัดทำแผนจัดการ
ป่าชุมชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความ
หลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชนมีความสมดุลและยั่งยืน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ (๔) และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน
พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ว่าด้วยการจัดทำ
แผนจัดการป่าชุมชน พ.ศ.”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้ว
ในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“ไม้ทรงคุณค่า” หมายความว่า ไม้หวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และให้
หมายความรวมถึงไม้อื่นใดที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไปตามลักษณะหรือชนิดที่กำหนดใน
กฎกระทรวง

“ป่าเสื่อมโทรม” หมายความว่า พื้นที่ที่มีไม้มีค่าที่มีลักษณะสมบูรณ์เหลือน้อย และ
ป่านั้นยากที่จะกลับฟื้นคืนได้ตามธรรมชาติ โดยมีไม้ขนาดความโตวัดโดยรอบลำต้นตรงที่สูง
หนึ่งร้อยสามสิบเซนติเมตร จากพื้นดิน ตั้งแต่ห้าสิบถึงหนึ่งร้อยเซนติเมตร ขึ้นกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ไม่เกิน
ไร่ละแปดต้น หรือมีขนาดความโตเกินหนึ่งร้อยเซนติเมตรขึ้นไป ขึ้นกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ไม่เกินไร่ละ
สองต้น

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าหน้าที่สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่หรือ
เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ซึ่งอธิบดีกรมป่าไม้มอบหมาย

ข้อ ๕ ให้ประธานกรรมการนโยบายป่าชุมชนรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยนั้นให้เป็นที่สุด

หมวด ๑ แผนจัดการป่าชุมชน

ข้อ ๖ แผนการจัดการป่าชุมชน ประกอบด้วย การอนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนา การควบคุมดูแล และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน

ข้อ ๗ ให้กรมป่าไม้จัดหาเจ้าหน้าที่หรือประสานความร่วมมือไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงาน เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือภาคประชาสังคม เพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือชุมชนที่ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนหรือคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนในการจัดทำแผนจัดการป่าชุมชน

ข้อ ๘ แผนจัดการป่าชุมชนที่จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชน หรือที่คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนตามมาตรา ๙๙ และมาตรา ๑๐๐ จัดทำขึ้นตามมาตรา ๑๐๒ หรือเพื่อประกอบการยื่นคำขอขยายเขตป่าชุมชน ให้เป็นไปตามแบบ คนช. ๕-๑ ท้ายระเบียบนี้ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อแผนจัดการป่าชุมชนที่แสดงให้เห็นว่าเป็นของชุมชนใดที่ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชน หรือเป็นของป่าชุมชนใด

(๒) ข้อมูลสภาพพื้นที่ พร้อมแนบแผนที่มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ หรือภาพถ่ายดาวเทียมที่แสดงแนวเขตพื้นที่ที่ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชน หรือขยายเขตป่าชุมชน หรือป่าชุมชนตามมาตรา ๙๙ และมาตรา ๑๐๐ โดยให้แสดงเครื่องหมายแปลงพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นบริเวณเพื่อการอนุรักษ์หรือบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ (ถ้ามี) โดยแต่ละบริเวณอาจมีแปลงพื้นที่หลายแปลงก็ได้ การกำหนดให้เป็นบริเวณเพื่อการอนุรักษ์หรือบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ต้องสอดคล้องกับระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนดตามมาตรา ๓๑ วรรคสองด้วย

(๓) แผนปฏิบัติการป่าชุมชนที่จัดทำตามแบบ คนช. ๕-๒ ท้ายระเบียบนี้ ที่แสดงให้เห็นถึงวิธีการจัดการป่าชุมชนในแปลงพื้นที่ที่กำหนดตาม (๒) โดยสังเขป ซึ่งต้องประกอบด้วยกิจกรรมด้านหนึ่งด้านใดหรือทั้ง ๕ ด้าน ดังนี้

(ก) ด้านการอนุรักษ์ เป็นการรักษาไว้ซึ่งสภาพตามธรรมชาติของพื้นที่ โดยการงดเว้นซึ่งการกระทำการใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ และความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ในระยะยาว และการป้องกันซึ่งภัยอันอาจเกิดจากธรรมชาติและภัยจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การลาดตระเวน การทำแนวกันไฟป่า การจัดชุดลาดตระเวน การใช้ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิปัญญา ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

(ข) ด้านการฟื้นฟู เป็นการกระทำหรืองดเว้นกระทำใด ๆ เพื่อให้พื้นที่กลับคืนสู่สภาพอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ

๑) บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ ให้ระบุแผนการปลูกฟื้นฟูหรือปรับปรุงสภาพพื้นที่ป่าชุมชนหรือพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมเพื่อให้มีสภาพป่าที่สมบูรณ์ขึ้น และเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ

๒) บริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ ให้ระบุแผนการปลูกฟื้นฟูหรือปรับปรุงสภาพพื้นที่ป่าชุมชนหรือพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมเพื่อให้มีสภาพป่าที่สมบูรณ์ขึ้น กรณีการปลูกฟื้นฟูมีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้ประโยชน์จากไม้ เมื่อดำเนินการปลูกต้นไม้ตามแผนการปลูกแล้ว ให้จัดทำบัญชีค่าพิคดแปลงปลูกหรือต้นไม้ที่ปลูกขึ้น ชนิดและจำนวนต้นไม้ที่ปลูก และรายงานคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดเพื่อรวบรวมเป็นฐานข้อมูลประกอบการใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการป่าชุมชนตามระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนที่ออกตามความในมาตรา ๕๐ วรรคสอง

(ค) ด้านการพัฒนา เป็นการกระทำใด ๆ เพื่อปรับปรุงสภาพพื้นที่ป่าชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน การพัฒนาด้านสาธารณูปโภค การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เพื่อการศึกษาธรรมชาติและศูนย์ข้อมูลป่าชุมชน และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในป่าชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้ ต้องไม่ทำให้เกิดความเสียหายและไม่เป็นการทำลายสภาพธรรมชาติเดิมของป่าชุมชน เช่น การจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ การสร้างศาลาที่พักขนาดเล็ก หรือที่พักจุดลาดตระเวน การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก กรณีมีการก่อสร้างหรือใช้เครื่องจักรในการดำเนินกิจการดังกล่าว ต้องเสนอรายละเอียดเฉพาะโครงการพัฒนานั้นเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด และต้องดำเนินการร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดมอบหมาย ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนที่ออกตามความในมาตรา ๕๐ วรรคสอง และข้อมาตรา ๕๑ วรรคสอง (๒) ด้วย

(ง) ด้านการควบคุมดูแล เป็นการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันและบรรเทาความเสียหายที่จะเกิดแก่ป่าชุมชนตามข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน การกำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนและสมาชิกป่าชุมชน แผนปฏิบัติการลาดตระเวนป่าประจำปี การวางระบบรับแจ้งเหตุกรณีพบเห็นการกระทำผิดกฎหมายภายในป่าชุมชน

(จ) ด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน

๑) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน เช่น การเก็บหาของป่า การศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน พักผ่อนหย่อนใจในป่าชุมชน และ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่น ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน และสอดคล้องกับระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนที่ออกตามความในมาตรา ๕๐ วรรคสอง และมาตรา ๕๑ วรรคสอง (๒)

๒) ในกรณีที่มีการรวมตัวกันของสมาชิกป่าชุมชนเพื่อดำเนินวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตทรัพยากรธรรมชาติที่ได้มาจากป่าชุมชนต้องมีแผนการดำเนินการที่ชัดเจน

๓) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน สามารถจัดได้ทั้งในบริเวณเพื่อการอนุรักษ์และบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์

๔) การใช้ประโยชน์จากพื้นที่เพื่อจัดทำเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ เพาะชำกล้าไม้ หรือปลูกพืชสมุนไพร ให้กระทำโดยการเลือกพื้นที่ที่เหมาะสม โดยจะทำให้เสียสภาพป่ามิได้

๕) กรณีที่มีการใช้ประโยชน์จากไม้ ให้ทำได้ในบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ โดยต้องไม่ใช้ประโยชน์จากไม้ทรงคุณค่าที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและให้ทำได้ตามความจำเป็นเพียงเฉพาะ เพื่อใช้สอยในครัวเรือนของสมาชิกป่าชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะภายในชุมชนเท่านั้น และในกรณีที่มีการนำไม้มาใช้ประโยชน์ ให้ระบุหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนจะอนุญาตให้สมาชิกป่าชุมชนนำไม้มาใช้ประโยชน์ได้ แผนการใช้ประโยชน์จากไม้ และแผนปลูกต้นไม้ทดแทน ที่สอดคล้องกับระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนที่ออกตามความในมาตรา ๕๑ วรรคสอง (๒) ทั้งนี้ หากยังไม่สามารถกำหนดได้ในแผนจัดการป่าชุมชน คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนต้องนำไปกำหนดไว้ในข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน

(๔) รายการไม้ทรงคุณค่าที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไปตามลักษณะหรือชนิดที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในนิยามคำว่า “ไม้ทรงคุณค่า” ในมาตรา ๔ ที่สำรวจพบในป่าชุมชน (ถ้ามี) โดยจัดทำตามแบบ คนช. ๕-๓ ทำระเบียบนี้

ข้อ ๙ ในกรณีที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดพิจารณาแผนจัดการป่าชุมชน แล้วเห็นว่าต้องแก้ไขขนาดของพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ให้ได้สัดส่วนตามขนาดของพื้นที่ป่าชุมชนที่กำหนดในระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนที่ออกตามความในมาตรา ๓๑ วรรคสอง ให้เจ้าหน้าที่สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่หรือเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ซึ่งอธิบดีกรมป่าไม้มอบหมายร่วมกับผู้ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนหรือคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแผนที่หรือจัดทำแผนที่ขึ้นใหม่ ให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

ข้อ ๑๐ เมื่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดอนุมัติแผนจัดการป่าชุมชนแล้ว ให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ หรือหน่วยงานซึ่งอธิบดีกรมป่าไม้มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดจัดเก็บข้อมูลแผนจัดการป่าชุมชนนั้น เข้าฐานข้อมูล และส่งคืนแผนจัดการป่าชุมชนนั้นให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนดำเนินการให้เป็นไปตามแผนจัดการป่าชุมชนดังกล่าว

แผนจัดการป่าชุมชนที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดอนุมัติแล้วให้ใช้บังคับได้เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ป่าชุมชนนั้นได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่ป่าชุมชนตามมาตรา ๙๙ และมาตรา ๑๐๐ ต้องเสนอแผนจัดการป่าชุมชนตามมาตรา ๑๐๒ ต่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดเพื่อพิจารณาอนุมัติ ให้เสนอข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน พร้อมทั้งรายชื่อคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนที่ออกตามความในมาตรา ๔๒ วรรคสอง ต่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดเพื่อขอรับความเห็นชอบตามมาตรา ๔๔ วรรคสอง หรือเพื่อทราบ แล้วแต่กรณี ไปในคราวเดียวกัน หากต้องการเลือกตั้งคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนชุดใหม่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบดังกล่าวด้วย

การเสนอแผนจัดการป่าชุมชน ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน และรายชื่อคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่น ณ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ที่รับผิดชอบ หรือสถานที่อื่นหรือโดยวิธีการอื่นตามที่อธิบดีกรมป่าไม้ประกาศกำหนด

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนเสนอแผนจัดการป่าชุมชนฉบับใหม่ทดแทนแผนจัดการป่าชุมชนฉบับเดิมที่หมดอายุ หรือประสงค์จะปรับปรุงแผนจัดการป่าชุมชนในระหว่างที่แผนจัดการป่าชุมชนยังไม่หมดอายุ แผนจัดการป่าชุมชนฉบับใหม่ที่จัดทำขึ้นหรือแผนจัดการป่าชุมชนที่ปรับปรุงขึ้นใหม่นั้น ให้ประกอบด้วยรายการตามข้อ ๘ ที่มีการปรับปรุงข้อมูลให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ป่าชุมชนที่เป็นปัจจุบัน พร้อมรายงานผลการประเมินการจัดการป่าชุมชนที่จัดทำขึ้นตามระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนที่ออกตามความในมาตรา ๒๖ (๘) (ถ้ามี) โดยระยะเวลาของแผนจัดการป่าชุมชนให้มีอายุห้าปีหรือเท่าที่เหลือนอยู่ แล้วแต่กรณี

หมวด ๒

ข้อบังคับการจัดการป่าชุมชน

ข้อ ๑๓ ให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนพิจารณาออกข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพของแต่ละป่าชุมชน ตามแนวทางการจัดการป่าชุมชน ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของป่าชุมชนและแผนจัดการป่าชุมชนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

(๒) ต้องเป็นไปเพื่อรักษาสภาพป่า โดยมุ่งหมายดูแลพื้นที่ให้มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ และดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายของพันธุ์ไม้และพันธุ์สัตว์ป่า

(๓) การฟันฟืนป่าโดยการปลุกต้นไม้เพิ่ม ต้องกำหนดให้มีการปลูกพืชหรือพันธุ์ไม้ท้องถิ่นที่มีอยู่ในป่าประเภทนั้น ๆ แต่เดิมเป็นหลัก

(๔) การควบคุมมิให้ใช้สารเคมีใด ๆ ภายในพื้นที่ป่าชุมชน ในกรณีที่จำเป็นต้องทำความสะอาดสิ่งอำนวยความสะดวกในป่าชุมชน เช่น ศาลาเรียนรู้ ศาลาที่พัก ห้องสุขา หรือในกรณีที่ต้องกำจัดวัชพืชหรือแมลง ควรใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ

(๕) การควบคุมการปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไปหากินในป่าชุมชนเพื่อป้องกันความเสียหายหรือลดผลกระทบที่จะเกิดแก่ระบบนิเวศในป่าชุมชน

(๖) การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการเก็บหาของป่าในป่าชุมชนและการใช้ประโยชน์จากไม้เพื่อให้เป็นไปโดยสมดุลและยั่งยืน และเพื่อจัดสรรปริมาณการเก็บหาของป่าและการใช้ประโยชน์จากไม้ให้เท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกป่าชุมชน เว้นแต่เมื่อพิจารณาจากหน้าที่ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนาป่าชุมชนของสมาชิกป่าชุมชนแต่ละประเภทหรือแต่ละราย การปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน และแผนจัดการป่าชุมชนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด รวมทั้งเหตุผลความจำเป็นในแต่ละกรณีประกอบกันแล้ว คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนอาจมีมติให้จัดสรรการใช้ประโยชน์จากไม้และการเก็บหาของป่าแก่สมาชิกป่าชุมชนประเภทต่าง ๆ หรือสมาชิกรายหนึ่งรายใดไม่เท่าเทียมกันก็ได้ ทั้งนี้ ข้อกำหนดการเก็บหาของป่าในป่าชุมชนและการใช้ประโยชน์จากไม้ต้องสอดคล้องกับระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนที่ออกตามความในมาตรา ๕๐ วรรคสองด้วย

(๗) การกำหนดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างอื่นในป่าชุมชนที่มีใช้การเก็บหาของป่าและการใช้ประโยชน์จากไม้เช่น การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติกรณีใดมีกฎหมายอื่นใดกำกับดูแลต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้ ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างอื่นในป่าชุมชนต้องสอดคล้องกับระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนที่ออกตามความในมาตรา ๕๐ วรรคสอง

(๘) การกำหนดข้อบังคับห้ามมิให้บุคคลใดซึ่งมิใช่สมาชิกป่าชุมชนเข้าไปในพื้นที่ป่าชุมชนหรือเก็บหาของป่าโดยสิ้นเชิงจะกระทำมิได้

(๙) การจำกัดช่วงเวลา จำนวนคน หรือวิธีการเข้าไปในพื้นที่ป่าชุมชน หรือการจำกัดช่วงเวลา วิธีการ หรือเงื่อนไขการเก็บหาของป่า โดยมุ่งหมายให้ทรัพยากรธรรมชาติฟื้นตัวหรือเพื่อป้องกันการเกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อป่าหรือต่อบุคคล ให้กระทำได้ตามสมควรแก่เหตุ

(๑๐) การจัดทำข้อบังคับการจัดการป่าชุมชนต้องมาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกป่าชุมชน และควรมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการใช้ข้อบังคับการจัดการป่าชุมชน รวมทั้งมีการปรับปรุงข้อบังคับดังกล่าวให้เกิดความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์

ในกรณีที่มีการปรับปรุงข้อบังคับการจัดการป่าชุมชนต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดก่อนที่จะนำมาใช้บังคับ

หมวด ๓

ข้อห้ามในการจัดทำแผนจัดการป่าชุมชน

ข้อ ๑๔ ห้ามทำนา ทำไร่ ทำสวน ทำโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ถาวร หรือกิจการเกษตรกรรมอื่นที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด เว้นแต่การทำวนเกษตรร่วมกันของสมาชิกป่าชุมชน ให้กระทำได้เฉพาะกรณีที่ได้ระบุพื้นที่ รูปแบบการดำเนินการ และมาตรการระมัดระวังผลกระทบต่อระบบนิเวศไว้ในแผนจัดการป่าชุมชน และแผนจัดการป่าชุมชนนั้นได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดแล้ว

ข้อ ๑๕ กรณีพื้นที่ป่าชุมชนมีสภาพเป็นป่าพรุ ห้ามขุดคลองระบายน้ำออกจากป่าพรุ หรือก่อสร้างสิ่งกีดขวางทางน้ำทำให้เส้นทางน้ำตามธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไปจนเกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศ

ประกาศ ณ วันที่

พ.ศ.

(พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการนโยบายป่าชุมชน

แผนการจัดการป่าชุมชน

๑. ชื่อแผนการจัดการป่าชุมชน.....
ตั้งอยู่หมู่ที่ ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....

ประกอบ

- ☐ พื้นที่ที่ขอจัดตั้งป่าชุมชน
☐ พื้นที่ป่าชุมชน ตามมาตรา ๙๙ และ มาตรา ๑๐๐
☐ ปรับปรุงแผนการจัดการป่าชุมชนกรณีพื้นที่ที่ขอขยายเขตป่าชุมชน

๒. วัตถุประสงค์ของแผนการจัดการป่าชุมชน

.....

๓. ระยะเวลา

.....

๔. ลักษณะพื้นที่

๔.๑ สภาพพื้นที่ป่าชุมชน

- ๑) จำนวนเนื้อที่ของป่าชุมชนไร่งาน.....ตารางวา
๒) กรณีขอขยายเขตป่าชุมชน เนื้อที่ ไร่งาน.....ตารางวา
เนื้อที่รวมกับพื้นที่ป่าชุมชนเดิม รวมเนื้อที่ ไร่.....งานตารางวา

๔.๒ อาณาเขตป่าชุมชน

- ทิศเหนือ จด
ทิศใต้ จด
ทิศตะวันออก จด
ทิศตะวันตก จด

๔.๓ การกำหนดบริเวณในพื้นที่ป่าชุมชน

๑) แปลงพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นบริเวณเพื่อการอนุรักษ์

จำนวน.....แปลง เนื้อที่รวม ไร่งาน.....ตารางวา

คิดเป็นร้อยละ.....ของพื้นที่ป่าชุมชน

๒) แปลงพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์

จำนวน.....แปลง เนื้อที่รวม ไร่งาน.....ตารางวา

คิดเป็นร้อยละ.....ของพื้นที่ป่าชุมชน

หมายเหตุ : (แนบแผนที่มาตราส่วน 1:50,000 หรือภาพถ่ายดาวเทียม เพื่อแสดงแนวเขตป่าชุมชนและกำหนดบริเวณเพื่อการอนุรักษ์และบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์)

๔.๔ แหล่งน้ำที่พบเห็นได้ในป่าชุมชน (ถ้ามี)

- ☐ ลำธาร ห้วย หนอง คลอง บึง
ตั้งอยู่บริเวณพิกัด.....
อยู่ในแปลงที่..... ☐ บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ หรือ ☐ บริเวณเพื่อใช้ประโยชน์
สภาพความอุดมสมบูรณ์ของป่าบริเวณแหล่งน้ำอยู่ในเกณฑ์.....
.....
ข้อสังเกตเพิ่มเติม.....
- ☐ อ่างเก็บน้ำ ฝาย
ตั้งอยู่บริเวณพิกัด.....
อยู่ในแปลงที่..... ☐ บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ หรือ ☐ บริเวณเพื่อใช้ประโยชน์
สภาพความอุดมสมบูรณ์ของป่าบริเวณแหล่งน้ำอยู่ในเกณฑ์.....
.....
ข้อสังเกตเพิ่มเติม.....
- ☐ อื่น ๆ ได้แก่
ตั้งอยู่บริเวณพิกัด.....
อยู่ในแปลงที่..... ☐ บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ หรือ ☐ บริเวณเพื่อใช้ประโยชน์
สภาพความอุดมสมบูรณ์ของป่าบริเวณแหล่งน้ำอยู่ในเกณฑ์.....
.....
ข้อสังเกตเพิ่มเติม.....

๔.๕ ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยประมาณ.....

๔.๖ สภาพป่า

- ☐ ป่าสมบูรณ์ ป่าที่ประกอบด้วยพรรณไม้ยืนต้นที่มีขนาดและอายุแตกต่างกัน ขึ้นใน
ถิ่นอาศัยหรือบริเวณต่าง ๆ กันกระจายทั่วพื้นที่ป่า โดยมีความหนาแน่นของเรือนยอด
ตั้งแต่ร้อยละเจ็ดสิบขึ้นไป
จำนวนเนื้อที่ไร่
- ☐ ป่ากำลังฟื้นตัว ได้แก่ ป่าที่มีความหนาแน่นของเรือนยอดน้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ
ไม่มีชั้นไม้เด่น มีพรรณไม้เบิกนำจำนวนมาก
จำนวนเนื้อที่.....ไร่
- ☐ ป่าเสื่อมโทรม ได้แก่ ป่าที่มีความหนาแน่นของเรือนยอดน้อยกว่าร้อยละสามสิบ
จำนวนเนื้อที่ไร่

๔.๗ พันธุ์ไม้หลักที่พบเห็นได้ในป่า ได้แก่

.....

๔.๘ สัตว์ป่าที่พบเห็นได้ในป่า ได้แก่

.....

๔.๙ ทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ที่พบเห็นได้ในป่า ได้แก่

.....

๔.๑๐ รายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้

.....

๕. แผนปฏิบัติการป่าชุมชนโดยสังเขป

๑. กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ ได้แก่

.....

๒. กิจกรรมด้านการฟื้นฟู ได้แก่

.....

๓. กิจกรรมด้านการพัฒนา ได้แก่

.....

๔. กิจกรรมด้านการควบคุมดูแล ได้แก่

.....

๕. กิจกรรมด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน ได้แก่

.....

๖. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

ประธานกรรมการจัดการประชุมชน

หมายเหตุ

๑. การสำรวจสภาพพื้นที่ หากไม่สามารถเดินทางตรวจสอบพื้นที่ได้เองทั้งหมด ให้ประเมินสภาพพื้นที่จากภาพถ่ายดาวเทียมประกอบได้

๒. รายละเอียดตามแผนปฏิบัติการประชุมชน ตามแบบ คนช.๕-๒

แผนปฏิบัติการป่าชุมชน.....

กิจกรรม การจัดการป่าชุมชน	ปริมาณงาน	หน่วยนับ	กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน					หมายเหตุ
			ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	ปีที่ ๕	
(๑) ด้านการอนุรักษ์								
๑.๑ การลาดตระเวน - บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ - บริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์								
๑.๒ การทำแนวกันไฟป่า - บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ - บริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์								
๑.๓ การจัดชุดลาดตระเวน - บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ - บริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์								
๑.๔ การใช้ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิปัญญา ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ - บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ - บริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์								
๑.๕ การกระทำอื่น ๆ ที่เป็นการอนุรักษ์ - บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ - บริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์								
๑.๖								

กิจกรรม การจัดการประชุมชน	ปริมาณงาน	หน่วยนับ	กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน					หมายเหตุ
			ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	ปีที่ ๕	
(๒) ด้านการฟื้นฟู								
๒.๑ การปลูกต้นไม้ทดแทน การปลูกพืชสมุนไพร - บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ - บริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์								
๒.๒ การเพาะชำกล้าไม้ชุมชน - บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ - บริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์								
๒.๓ การกระทำอื่น ๆ ที่เป็นการฟื้นฟู - บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ - บริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์								
๒.๔.....								
(๓) ด้านการพัฒนา								
๓.๑ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน - บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ - บริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์								
๓.๒ การพัฒนาด้านสาธารณูปโภค - บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ - บริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์								

กิจกรรม การจัดการป่าชุมชน	ปริมาณงาน	หน่วยนับ	กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน					หมายเหตุ
			ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	ปีที่ ๕	
(๔) ด้านการควบคุมดูแล								
๔.๑ การออกข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน								
๔.๒ การประชุมคณะกรรมการป่าชุมชนและการประชุมสมาชิกป่าชุมชน								
๔.๓ การกำหนดแผนปฏิบัติการประจำปี								
๔.๔								
(๕) ด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน								
๕.๑ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ - บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ - บริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์								
๕.๒ การพักผ่อนหย่อนใจในป่าชุมชน - บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ - บริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์								
๕.๓ การเก็บหาของป่า - บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ - บริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์								
๕.๔ วิสาหกิจชุมชน จากผลผลิตและบริการ								

กิจกรรม การจัดการประชุมชน	ปริมาณงาน	หน่วยนับ	กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน					หมายเหตุ
			ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	ปีที่ ๕	
๕.๕ การใช้ประโยชน์จากไม้ ● เพื่อใช้สอยในครัวเรือนของสมาชิก ประชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะ ภายในชุมชน - บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ (ถ้ามี) - บริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์								
๕.๖.								

รายการไม้ทรงคุณค่าในป่าชุมชนป่าชุมชน.....
ตั้งอยู่หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

รายการไม้ทรงคุณค่า	ขนาดต้นไม้		จุดสังเกต/บริเวณที่ตั้ง/พิกัด (หากมี)	หมายเหตุ
	ความโต (ซม.)	ความสูง (เมตร)		

หมายเหตุ ๑. รายการไม้ทรงคุณค่าอาจกำหนดเป็นรายต้นหรือเป็นชนิดพันธุ์ กรณีเป็นชนิดพันธุ์ไม่ต้องวัดขนาดความโต ความสูงและพิกัด
๒. ความโต หมายถึง ขนาดวัดรอบลำต้น ตรงที่ระดับความสูงหนึ่งร้อยสามสิบเซนติเมตรจากพื้นดิน

ตัวอย่าง
ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน

ข้อบังคับ	พื้นที่ใช้บังคับ	หมายเหตุ
๑. ห้ามทำความเสียหายแก่หลักเขตหรือเคลื่อนย้ายหลักเขต	พื้นที่ป่าชุมชนทั้งหมด	กรณีไม่ประสงค์ให้มีการล้อมไม้
๒. ห้ามมิให้ล้มต้นไม้ หรือกระทำการใดที่ทำให้ต้นไม้ไม่สามารถเจริญเติบโตได้ต่อไป	พื้นที่ป่าชุมชนทั้งหมด	
๓. ห้ามจุดไฟในพื้นที่ป่าหรือกระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดไฟป่า	พื้นที่ป่าชุมชนทั้งหมด	
๔. ห้ามมิให้รถยนต์ตั้งแต่หกล้อขึ้นไปเข้าไปในพื้นที่ป่าชุมชน	พื้นที่ป่าชุมชนทั้งหมด	
๕. ห้ามนำพืชหรือพันธุ์ไม้ต่างถิ่นเข้ามาปลูกในป่าชุมชน เว้นแต่เป็นพืชหรือพันธุ์ไม้ต่างถิ่นตามที่ระบุไว้ในแผนจัดการป่าชุมชน	พื้นที่ป่าชุมชนทั้งหมด	(ระบุชื่อพืชหรือพันธุ์ไม้ต่างถิ่นที่ปลูกได้ และพื้นที่ปลูกพันธุ์ไม้ต่างถิ่น)
๖. ห้ามมิให้ก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างใดในพื้นที่ป่าชุมชน เว้นแต่เป็นการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนในการดูแลรักษาป่าชุมชน บำรุงและฟื้นฟูป่าชุมชน ส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชน และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ป่าชุมชน เช่น การสร้างหอดูไฟป่า ฝายชะลอน้ำ ที่พักลาดตระเวน หรือศาลาเรียนรู้ โดยสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวต้องมีลักษณะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ไม่เป็นการทำลายสภาพธรรมชาติเดิม และได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดแล้ว	พื้นที่ป่าชุมชนทั้งหมด	
๗. การเข้าป่าเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อศึกษาธรรมชาติ ให้กระทำได้ในระหว่างเวลา ถึงเวลา..... นานาฬิกา	พื้นที่ป่าชุมชนทั้งหมด	

ข้อบังคับ	พื้นที่ใช้บังคับ	หมายเหตุ
๘. เมื่อพบเห็นการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยป่าชุมชน ให้แจ้งกรรมการป่าชุมชนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่	พื้นที่ป่าชุมชนทั้งหมด	
๙. การเก็บของป่า ให้เก็บได้ในระหว่างช่วงเวลาและไม่เกินปริมาณที่กำหนดในตาราง ก.	พื้นที่ป่าชุมชนทั้งหมด	

ตัวอย่าง

การเก็บของป่าให้เก็บได้ในระหว่างช่วงเวลาดังต่อไปนี้ และไม่เกินปริมาณดังต่อไปนี้

ของป่า	ช่วงเดือนที่เก็บได้	ปริมาณที่อนุญาต (ต่อคน)	เงื่อนไขอื่น
๑. หน่อไม้ ๒. น้ำผึ้ง ๓. ไม้ไผ่ ๔. เห็ดโคน ๕. ไข่มดแดง ๖. อื่นๆ			